

Türkiye’de Kamu Yönetimi Eğitiminin Mevcut Durumu ve Sorunlarına Yönelik Bir Çözümleme

An Analysis Of The Current Situation And Problems Of Public Administration Education In Türkiye

Esra AKSOY * Fatih ÖZKAN **

Makale Geliş Tarihi / Received :02.11.2023
Makale Kabul Tarihi / Accepted :22.12.2023

ÖZET

Sosyal bir sistem olarak kamu yönetimi; halk, örgüt, kamu personeli, kamu politikası, norm düzeni ve mali kaynak gibi öğelerden oluşan bir bütündür. Kamu hizmeti sunumunda temel aktör olan kamu personeli ise bu öğeler arasında önemli bir yere sahiptir. Kamu yönetimi ve eğitim arasındaki ilişki de bu noktada başlamaktadır. Eğitim insan yaşamının her alanında insanı geliştiren ve ilgili alana hazırlayan önemli bir olgudur. Nihayetinde kamu yönetimi eğitimi de örgütlerin önemli bir parçası olan insan kaynağının eğitiminde ve kurumsal yapının gelişiminde büyük bir role sahiptir. Bu nedenle kamu yönetimi ile eğitim arasındaki ilişki üzerinde durmak önemli olabilmektedir.

Kamu yönetimi eğitimi konusunda köklü bir geçmişe sahip olan Türkiye, Cumhuriyetinin 100. yılında geldiği noktada kamu kurumlarında çalışan görevlilerin nitelikleri ve istihdam koşullarının ne derece etkin olduğunun sorgulanması önemli olabilmektedir. Çünkü devletin herhangi bir kurumunda görev alan ve kamu hizmeti sunan kamu görevlisinin donanımlı olması, devletin sağlam bir yapı üzerinde durduğunu göstermektedir. Nitekim devletin sağlamış olduğu donanımlı kamu görevlisi istihdamı daha iyi bir hizmet verebilmesinin koşullarından biridir. Bu da etkin bir kamu yönetimi eğitimi ile gerçekleşebilmektedir. Dolayısıyla gerek hizmet öncesi gerekse hizmet içerisinde sağlanan kamu yönetimi eğitimi ve daha sonra nitelikli ve donanımlı personel istihdamının gözetimi, devletin işleyişini yakından etkilemektedir.

Bu doğrultuda çalışmada Cumhuriyetin ilan edilmesinin 100. yılında, Türkiye’de mevcut kamu yönetimi eğitiminin ne derece etkin olduğunun sorgulanması amaçlanmaktadır. Bunun yanında çalışmada Türkiye’de kamu yönetimi eğitiminin ve kamu personelinin istihdam niteliğinin pratikte olan eksikliklerine dikkat çekilecektir.

Anahtar Kavramlar: *Kamu Yönetimi Eğitimi, Kamu Görevlisi, Personel Yönetimi*

ABSTRACT

Public administration as a social system is a whole consisting of elements such as public, organisation, public personnel, public policy, norm order and financial resources. Public personnel, who is the main actor in public service provision, has an important place among these elements. The relationship between public administration and education starts at this point. Education is an important phenomenon that develops people in every field of human life and prepares them for the relevant field. Ultimately, public administration education has a great role in the education of human resources, which is an important part of organisations. For this reason, it may be important to emphasise the relationship between public administration and education.

At the point where Turkey, which has a long-established history in public administration education, has reached in the 100th anniversary of the Republic, it may be important to question the qualifications of the officials working in public institutions and how effective the employment conditions are. Because the fact that public officials working in any institution of the state and providing public service are equipped shows that the state stands on a solid structure. As a matter of fact, the employment of well-equipped public officials provided by the state is one of the conditions for providing a better service. This can be realised through an effective public administration education. Therefore, the public administration training provided both before and during the service and then the supervision of the employment of qualified and equipped personnel closely affect the functioning of the state.

In this respect, this study aims to question the effectiveness of the current public administration education in Turkey in the 100th anniversary of the proclamation of the Republic. In addition, the study will draw attention to the practical shortcomings of public administration education and the quality of employment of public personnel in Turkey.

Keywords: *Public Administration Education, Public Official, Personnel Management.*

* Doktora Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, aksoyess07@gmail.com, ORCID No: 0000-0002-6514-2646

** Uzman, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, fth_ozkan@hotmail.com, ORCID No: 0000-0003-4696-3083

GİRİŞ

Zengin bir tarihi geçmişe sahip olan Türkiye'de kamu yönetimi eğitimi, geleceğin kamu görevlilerini gerekli bilgi ve beceriyle donatmayı amaçlayan kapsamlı bir eğitim faaliyeti bütünüdür. Kamu yönetimi eğitimi, devlete insan kaynağı sağlamak ve mevcut personelin yetkinliğini arttırmak anlamında düşünüldüğünde, iki şekilde gerçekleşir. Bunlardan ilki akademik eğitim olarak da nitelendirilen hizmet öncesi eğitim, ikincisi ise hizmet içi eğitimidir. Kamu görevlisinin gerek hizmetten önce gerekse hizmet içinde eğitilmesi, kamu yönetiminin temel amacı olan ve kamu görevlileri tarafından sağlanan kamu hizmetinin, daha nitelikli, etkin ve verimli sunulması açısından önemlidir.

Türk yönetim tarihi içerisinde donanımlı bir devlet görevlisi yetiştirme ihtiyacı ve fikrine her zaman önem verilmiştir. Merkeziyetçi gelenekten gelen Türk kamu yönetiminde devlete hizmet eden her kamu görevlisi aynı zamanda devletin önemli bir parçasıdır. Gerek Selçuklu gerekse Osmanlı döneminde medreseler, ahiler ve loncalar, Enderun okulları ve hatta ordu geleneksel eğitim kurumlarını oluşturmaktadır. Bu anlamda Türk yönetim tarihine bakıldığında, devletin çeşitli alanlarında insan kaynağı ihtiyacını karşılamaya yönelik pek çok eğitim kurumu kurulmuştur. Türk tarihinde önemli devlet adamları yetiştirmek için açılan bu kurumlar, devamında gelişerek günümüzdeki kamu personeli yetiştiren kurumlar ve personel istihdam etme şeklini almıştır. Bu anlamda günümüzde kamu yönetimi eğitimi konusunda en önemli kurumlar üniversitelerdir.

Kamu hizmetinin sunumu ve devlet kurumlarının işleyişi açısından önemli olan kamu yönetimi eğitiminin gelişimi, kamu yönetiminin bağımsız bir disiplin haline gelmesiyle başlamıştır. Kamu yönetiminin bir disiplin olarak var oluşundan bu yana geçirdiği değişimler kamu yönetimi eğitimini de etkilemiştir. Modern devletlerin ortaya çıkmasıyla sunulan kamu hizmetinin çeşitlenmesi, ekonomik gelişmeler ve devamında son yıllarda teknolojide yaşanan hızlı değişimler, kısaca sosyal, siyasal ve ekonomik tüm gelişmeler kamu yönetimi eğitimi müfredatının incelenerek sürekli reformize edilmesini gerektirmiştir. Nitekim 1980'li yıllarla birlikte gerçekleşen yönetim paradigmalarındaki değişim, gerek kamu yönetimi müfredatını gerekse insan kaynakları yönetim politikası ve örgütlenişini reform yönünde tetiklemiştir.

Kamu yönetimi eğitiminin niteliği, kamu personelinin istihdam durumunu da yakından ilgilendirir. Çalışmada öncelikle Cumhuriyetin ilan edilmesinin 100. yılında, Türkiye'de kamu kurumlarında çalışan görevlilerin nitelikleri ve istihdam koşulları göz önüne alındığında, mevcut kamu yönetimi eğitiminin ne derece etkin olduğunun sorgulanması amaçlanmaktadır. Kamu görevlisinin eğitilmesi ve kamu kurumlarındaki istihdam usullerinin, devletin işleyişini ve halka sunulan hizmetin niteliğini doğrudan etkilediğinden, kamu yönetimi eğitimi konusu çalışılmaya değer görülmüştür. Öyle ki kamu yönetimi eğitimi sonrası görev alacak olan personelin liyakate göre değerlendirilmesi ve istihdam edilmesi sunulan kamu hizmetinin niteliğini de etkilemektedir. Dolayısıyla bu çalışmada Türkiye'de kamu yönetimi eğitiminin ve kamu personelinin istihdam niteliğinin pratikteki olan eksikliklerine dikkat çekilecektir.

Bu doğrultuda çalışma doküman analizi yöntemine göre ele alınmış olup, konuyla ilgili olduğu düşünülen birincil kaynaklar, bilimsel makaleler incelenmiş ve çeşitli web sitelerinden faydalanılmıştır.

1. TÜRKİYE’DE KAMU YÖNETİMİ EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ

Türk toplumunda uzun yıllardır devlet için kamu görevlisi yetiştirmek amacıyla çeşitli kurumlar kurulmuş ve personel ihtiyacını karşılamak için çeşitli önlemler alınmıştır. Tarihsel süreç incelendiğinde, kamu yönetimi eğitimine dair kurumsal yapı Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde oluşmaya başlamıştır. Söz konusu geleneksel eğitim kurumları medreseler, ordu, Enderun okulları, ahiler ve loncalardır. Selçuklu dönemindeki ilk Türk üniversitesi olarak kabul edilen Nizamiye Medresesi kamu görevlisi yetiştirmede önemli bir kurum haline gelmiştir. Bu medreselerde eğitilen ve mezun olduktan sonra devletteki önemli görevlerde yer alan kişiler, genellikle göreve liyakatli olanlardır. Ahilik teşkilatı ve loncalar ise devlete yük olmadan kamu hizmeti sunumunu sağlayan ve usta, kalfa ve çırak yetiştiren eğitim kurumu olma özelliği taşımaktadır. Son olarak ordular ise Türk devlet geleneği içerisinde gençleri yetiştiren bir yaygın eğitim kurumu olmaktadır (Kaya, 1995: 249-250).

Cumhuriyet öncesi dönemde önemli olan bir başka geleneksel eğitim kurumu Enderun okullarıdır. Enderun okulları devlet adamı yetiştirmek amacıyla 1455 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından kurulmuştur. Bu okullar, amacı insanları devlet görevlerine hizmet etmek için yetiştirmek olan dünyadaki ilk kamu yönetimi okulları olarak kabul edilmektedir. Enderun okulları sayesinde Osmanlı’da kamusal görevlerde yer alabilmek için eğitim ve liyakat temel esas haline gelmektedir. Ancak 18. yüzyıldan sonra askeri ve mülki idarecilerin yetiştiği Enderun okulları, medreselerle birlikte imtiyazlı grupların denetimine girerek eski önemini kaybetmiştir (Kaya, 1995: 251; Demirci, 2015: 78). 18. yüzyıldan sonra geleneksel eğitim kurumları batıdaki gelişmeler karşısında işlevsiz kalınca batı modeline uygun yeni eğitim kurumları oluşturulmuştur.

Kamu görevlisi yetiştirmek amacıyla batılı tarzda eğitim vermek için açılan okullar arasında en önemlisi şüphesiz 1859 yılında kurulan Mekteb-i Mülkiye-i Şahane’dir. Bu süreçte kamu yönetimi eğitimi kıta Avrupa’sının etkisinde kalmış, idare hukukunun bir alt dalı gibi değerlendirilmiştir. Daha sonra 1953 yılına gelindiğinde Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Birleşmiş Milletler Örgütü’nün desteğiyle kurulmuş kamu yönetimi eğitimine Amerikan anlayışı yansımıştır (Akdemir, 2019: 29). TODAİE’nin kurulması ile birlikte ise kamu yönetimi eğitimi farklılaşmaya başlamış, öyle ki kamu görevlisi hizmet içi eğitim programlarıyla enstitü bünyesinde eğitime başlanmıştır (Kaya, 1995: 254). Bir dönem kamu yönetimi personelinin eğitimini üstlenen TODAİE 2018 yılında kapatılmış, bu kararla birlikte TODAİE’nin sahip olduğu bütün haklar, mal varlığı ve yayın hakları Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi’ne devredilmiştir (Akca, 2019: 87). Ancak belirtilmelidir ki Hacı Bayram Veli Üniversitesi TODAİE’nin bir devamı niteliğinde olmayacaktır.

1957 yılına gelindiğinde Türkiye’de kamu yönetimi eğitimi açısından önemli bir gelişme olarak Mülkiye Mektebi, Siyasal Bilgiler Fakültesi’ne dönüştürülmüştür. Böylece üniversite düzeyinde kamu yönetimi bölümü ilk defa Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’nde açılmış ve Amme İdaresi dersi verilmeye başlamıştır. Zamanla bu fakülte, dönemine göre devletin kamu görevlisi ihtiyacını karşılayabilecek kurumsal yapıya sahip olabilmıştır (Yıldırım, 2023: 4). Daha sonraki süreçte giderek diğer üniversitelerde de Siyasal Bilgiler ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri kapsamında kamu yönetimi bölümleri açılmaya başlamıştır.

Türkiye’de kamu yönetimi eğitiminin kurumsal gelişimi açısından bir başka önemli gelişme, 1981’de Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) kurulmasıdır. YÖK’ün kurulmasıyla birlikte kamu yönetimi eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında artış yaşanmış, önceki karmaşık yapılanmanın aksine bir standartlaştırma çabası başlamıştır. Böylece Ankara Üniversitesi SBF, İstanbul Üniversitesi SBF ve devamında Boğaziçi, Dokuz Eylül, Gazi, Hacettepe, İnönü, Marmara ve ODTÜ Üniversitelerinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi içinde Kamu Yönetimi bölümleri meydana getirilmiştir (Ömürgönülşen, 2010: 131). 1990 sonrası dönemde ise gerek devlet gerekse vakıf üniversitelerinde kamu yönetimi bölümleri açılmaya başlamıştır.

YÖK’ün kuruluşu kamu yönetimi eğitiminin kurumsal yapısı olarak üniversitelerde niceliksel ve niteliksel değişimleri beraberinde getirmiştir. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi YÖK’ün kuruluşunun önemli etkilerinden biri, kamu yönetimi bölümlerinde yapılmaya çalışılan standardizasyondur. Öyle ki 1983 yılında YÖK kamu yönetimi bölümleri için ortak bir kamu yönetimi çerçeve programı hazırlamıştır. Söz konusu program mevcut tüm kamu yönetimi bölümlerinin müfredatını birbirine benzetmiştir. Ancak bu durumun farklı üniversitelerde niteliği arttırmaya yönelik oluşabilecek rekabet ortamını engellemesi, gerçekleştirilmek istenen standartlaştırma çabasının getirdiği olumsuz sonuçlardan biri olarak görülmüştür (Ömürgönülşen, 2010: 149; Şaylan ve Sezen, 1998-2000: 67-68). Yine de daha sonra bazı köklü üniversiteler, YÖK tarafından hazırlanan bu programda zamanla kendi ihtiyaçlarına uygun değişiklikler yapmıştır.

Türkiye’de kamu yönetimi eğitiminin kurumsallaşma tarihine bakıldığında, TODAİE’nin kuruluşuna kadar bir Kıta Avrupası etkisinin söz konusu olduğu, daha sonra ise ABD etkisinin kendisini hissettirmeye başladığı söylenebilir. Kamu yönetimi eğitimindeki özellikle 1945 sonrası var olan Amerikan etkisinin ortaya çıkmasındaki en önemli etken İkinci Paylaşım Savaşı’nın ardından ABD’nin yeni süper güç olarak çıkmasıdır. Bu etki ABD’den uzman akademisyenlerin getirilip ders vermesi ve eğitim için gönderilen akademisyenlerin geri dönerek kamu yönetimi kürsü ve enstitülerinde dersler vermesiyle pekişmiştir (Altunok, 2011: 244).

2. KAMU YÖNETİMİ VE EĞİTİM ARASINDAKİ İLİŞKİ

Kamu yönetimi, kamu kurum ve kuruluşlarını ifade etmesi bakımından yapısal; kamu görevlilerinin yerine getirdikleri hizmetler bakımından eylemsel; eğitim, öğretim, araştırma faaliyetleri bakımından ise akademik bir disiplin ve bunların yanında bir mesleği ifade etmesi bakımından çok yönlü bir kavramdır (Parlak, 2015: 54-55). Devletler daha iyi bir kamu hizmeti verebilmek için kamu yönetimi alanında nitelikli personel ihtiyacını karşılamak üzere çeşitli öğretim kurumları oluşturmuştur. Bu durum kamu yönetimi eğitiminin bir disiplin haline gelmesini gerektirmiştir. Kamu yönetimi eğitimi, devletin farklı alanlarında ve çeşitli sektörlerde çalışma imkanı elde etmek için gerekli bilgi, beceri ve yetenekleri içeren eğitim sürecidir. Toplum yararına hizmeti sunacak donanımlı personelin yetiştirilmesinde kamu yönetimi eğitiminin önemi yadsınmaz. Dolayısıyla kamu yönetimi ve eğitim arasındaki ilişki bu noktada önem kazanmaktadır.

Kamu yönetiminin içerdiği farklı anlamların yanında çeşitli öğelerden oluşan sosyal bir disiplin olarak varlığı, esasen kamu yönetimi eğitimi ile yakından ilişkilidir. Bilindiği gibi kamu yönetimi halk, örgüt, kamu personeli, kamu politikası, norm düzeni ve mali kaynak gibi farklı öğelerin oluşturduğu sosyal ve açık bir sistemdir. Bu öğeler arasında yer alan kamu personeli ise

kamu yararına hizmet sunumunda temel aktördür. Kamu yönetimi ve eğitim arasındaki ilişkide bu noktada başlamaktadır. Öyle ki kamu yönetimi eğitimi, örgütlerin önemli bir parçası olan insan kaynağının eğitiminde büyük bir role sahiptir. Nitekim toplum yararına olan etkin bir kamu hizmeti sunumu için donanımlı kamu görevlisinin istihdam edilmesi gerekir. Dolayısıyla kamu görevlisinin eğitilmesi, kamu yönetimi bölümlerinin temel uğraş alanlarından birini oluşturmaktadır.

Türkiye’de kamu görevlisi, biri hizmet öncesi diğeri hizmet içi olmak üzere iki şekilde eğitilmektedir. Ancak çalışmamızın kapsamında, kamu yönetimi üzerine akademik eğitim veren hizmet öncesi eğitim yer almaktadır. Bu noktada akademik anlamda kamu yönetimi eğitiminde üniversitelerin rolü önem taşımakta, siyasal bilgiler ve iktisadi ve idari bilimler fakülteleri öne çıkmaktadır. Hizmet öncesi eğitim, toplumun yararına hizmet sunacak olan kamu görevlisini gerekli bilgi, beceri ve donanımla yetiştiren aşama olması bakımından önemlidir. Toplumun ihtiyaçlarının karşılanması açısından iyi yetişmiş kamu görevlilerine ihtiyaç duyulmaktadır (Balta, 1966: 476; Onaran, 1967: 8). Bunun yanında kalkınmanın gerçekleşebilmesi, gerekli donanıma sahip kamu görevlisinin kamu kurum ve kuruluşlarında yer almasına bağlıdır.

Kamu görevlisinin eğitilerek geliştirilmesi, bir yandan kamu hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğini artırırken diğeri yandan kalkınmanın gerekliliklerinden biri olarak görülür. Böylesine önemli bir husus yalnızca kamu kurumları için gerekli olmamakta, personel kabiliyetine duyulan ihtiyaç özel sektör açısından da önem kazanmaktadır. Nitekim kamu yönetimi eğitimi yalnızca kamu kurumlarına hizmet edecek insan kaynağını yetiştirmek için geçerli olan bir eğitimsel faaliyet olmamaktadır. Dolayısıyla Fayol’un kastettiği planlama, örgütlenme, koordinasyon ve kontrol gibi unsurlara yönelik verilen eğitim ister kamu ister özel olsun her kesim için geçerli olabilmektedir (Günay, 2004: 98).

Donanımlı bir kamu görevlisi yetiştirmenin temel şartlarından biri, geleneksel eğitim yöntemleri yanında, bilgi teknolojilerinin örgütlere yansıyan boyutu hakkında da bilgi sahibi olmayı gerektirmektedir. Nitekim kamu görevlilerinin sunmuş oldukları hizmetler değişen dünya düzenine ayak uydurmakta ve sürekli farklılaşmaktadır. Buna bağlı olarak da kamu hizmeti sunacak olan kamu görevlisinin değişime ayak uydurabilecek şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir (Sürgit, 1970: 21). Kamu yönetimi eğitiminin bilgi teknolojilerindeki yeniliklere ayak uydurarak değişen koşullara uyum sağlaması beklenmektedir. Dolayısıyla kamu görevlisinin eğitilmesi, sürekli ve değişken bir süreç ve faaliyetler bütünüdür. Tüm bu ifadelerin sonunda kamu yönetimi eğitimi, kamuya sürekli insan kaynağı yetiştirme amacıyla olan ve değişen dünya düzenine uygun yeni bilgilerle kendisini yenileyen bir süreçtir.

3. TÜRKİYE’DE KAMU YÖNETİMİ EĞİTİMİNİN MEVCUT YAPISI

Kamu kuruluşlarından daha nitelikli bir kamu hizmeti sunmak adına etkin ve verimli çalışması beklenmektedir. Bu beklenti her şeyden önce kamu görevlilerinin gerekli bilgi, beceri ve donanımla yetiştirilmesine bağlıdır. Yönetim tarihimiz incelendiğinde devlet işlerini yürütecek görevlilerin yetiştirilmesi için eğitim kurumları her zaman var olagelmıştır. Türkiye’de mevcut durumda kamu yönetimi eğitimi Kamu Yönetimi (KY) ve Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (SBYK) olarak iki eksenle verilmektedir. 2000’li yıllardan sonra ise daha önce Kamu Yönetimi ismi altında kurulan veya yeni açılan kimi bölümlerde bölüm isimlerinin Siyaset Bilimi ve Kamu

Yönetimi olarak değiştirildiği veya o şekilde açıldığı görülmektedir (Ömürganülşen, 2010: 133-134).

Türkiye’de kamu yönetimi eğitimi, 1980’lere kadar yalnızca birkaç üniversitede verilirken 1990’lardan itibaren hızla yayılmaya başlamıştır. 2000’li yılların ortalarından itibaren ise vakıf üniversitelerinde kamu yönetimi eğitimine dair bir hareketlilik yaşanmış ve birçok vakıf üniversitesinde KY ve SBKY adında bölümler açılmıştır (Ömürganülşen, 2010: 139). Türkiye’de kamu yönetimi eğitiminin kurumsal yapısı incelendiğinde mevcut durumu; (YÖK Atlas, 2023);

• Türkiye’de kamu yönetimi eğitimi “Kamu Yönetimi” ve “Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi” bölümleri olmak üzere iki temel ekseninde verilmektedir. Lisansüstü eğitimi ise Siyaset ve Sosyal Bilimler, Yönetim Bilimleri, Hukuk Bilimleri ve Kentleşme ve Çevre Sorunları gibi çeşitli anabilim dalından oluşmaktadır (Eryılmaz, 2018: 79-80).

• 2022-2023 eğitim öğretim yılında 129 devlet üniversitesi arasından 17 üniversitede, 75 vakıf üniversitesinden 3 üniversitede kamu yönetimi eğitimi verilmektedir.

• Türkiye’de 129 devlet üniversitesinden 78 üniversitede, 75 vakıf üniversitesi arasından ise 22 üniversitede siyaset bilimi ve kamu yönetimi eğitimi verilmektedir.

• Türkiye’de kamu yönetimi eğitimi veren üniversiteler arasından 5 üniversitede hem kamu yönetimi hem de siyaset bilimi ve kamu yönetimi eğitimi birlikte verilmektedir.

• Türkiye’de kamu yönetimi eğitimi veren üniversitelerde, kamu yönetimi ile siyaset bilimi ve kamu yönetimi eğitimini ikinci öğretim programında veren 33 üniversite bulunmaktadır.

• Türkiye’de kamu yönetimi eğitimi veren üniversiteler arasında kamu yönetimi programında açık öğretim veren bir tek Atatürk Üniversitesidir. Bunun yanında siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümünde açık öğretim eğitimi veren İstanbul ve Anadolu üniversiteleridir.

Türkiye’de son zamanlarda gerek devlet gerekse vakıf üniversitelerinde kamu yönetimi adı yerine, siyaset bilimi ve kamu yönetimi adında bir artış görülmektedir.

Kamu yönetimine yönelik her türlü gelişme, aynı zamanda kamu yönetimi eğitimini de etkilemektedir. Örneğin 1980’lerden sonra kamu yönetiminde paradigma değişimiyle birlikte yeni kamu işletmeciliği anlayışı gündeme gelmiş, bu doğrultuda kamu yönetimi eğitimi veren kurumların müfredatında da değişimler yaşanmıştır. Öyle ki mevcut kamu yönetimi derslerine ek olarak işletme yönetimi dersi giderek yaygınlık kazanmıştır (Ömürganülşen, 2004: 63-64). Dijitalleşme süreciyle birlikte ise teknolojik alanda yaşanan ilerlemeler KY ve SBKY bölümlerinin eğitim müfredatlarına yansımaya başladığı görülmektedir. Bu doğrultuda siyaset, işletme, ekonomi, tarih, sosyoloji gibi disiplinlerin yer aldığı geleneksel kamu yönetimi müfredatına bilgi teknolojilerine yönelik derler de eklenmeye başlamıştır (Tek-Turan, 2019: 300).

Kamu hizmetlerine yönelik insan gücünü hazırlayan yükseköğretim kurumlarının, bilişim teknolojilerine dair derslere ne kadar yer verdiği konusu da önemlidir. Nitekim dünyada bilgi ve teknik geliştikçe, bu gelişim toplumun beklediği kamu hizmeti anlayışına yansımaktadır. Dolayısıyla daha etkin ve verimli bir kamu hizmeti sunumu için kamu yönetimi eğitiminin gerek müfredat gerek kullanılan teknik açısından çağa ayak uydurması gerekir. Bu noktada son

zamanlarda e-devlet, kamu yönetiminde kullanılan bilgi teknolojileri ve akıllı kent yönetimi gibi dersleri bulunduran üniversitelerde bir artış göze çarpmaktadır. Kamu yönetimi eğitimi veren üniversiteler incelendiğinde özellikle e-devlet uygulamalarına yönelik derslerin yaygınlaşmaya başladığı görülür (Yıldırım, 2023: 6). Bunun yanında kamu yönetimi müfredatı incelendiğinde, bilişim teknolojileri dersleri konusunda bir ortaklıktan söz edilememektedir. Bahsedilebilecek tek ortak nokta, kamu yönetimi müfredatının alana özgün dersler dışında multidisipliner nitelik taşımasıdır.

4. TÜRKİYE'DE KAMU YÖNETİMİ EĞİTİMİNİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Türkiye'de kamu yönetimi eğitiminin yarım yüzyılı aşkın bir geçmişi bulunmakla birlikte, mevcut kurumsal yapıda bazı önemli sorunların varlığı sürmektedir. Bu sorunlar yalnızca kamu yönetimi eğitimi değil, aynı zamanda topluma sunulan hizmetin niteliğini iyileştirmek için çözülmesi gereken önemli konuları temsil eder. Nitekim kamu hizmetini sunacak olan kamu görevlileridir. Bu noktada kamu yönetimi eğitime yönelik sorunların ele alınması, nitelikli kamu görevlisi yetiştirmek için önemli bir etkidir. Başka bir açıdan da kamu yönetimi eğitimi, kamu kurumlarının etkili ve verimli bir şekilde işlemesi için son derece önemli bir role sahiptir. Ancak bu alanda bir dizi sorun ve zorluklar bulunmaktadır. Kamu yönetimi eğitimi ile ilgili söz konusu bazı sorunlar ve çözüm önerileri şu şekilde olabilmektedir:

- **Teori ve Pratiğin Bütünleştirilememesi Sorunu:** Buraya kadar bahsedildiği gibi kamu yönetimi eğitimi donanımlı personel istihdamını sağlayarak, etkin kamu hizmeti sunumunu ve devletin işleyişini yakından etkiler. Ancak bu önemli eğitimi alan kişiler, öğrendiklerini pratikte uygulama konusunda zorluklar yaşamaktadır. Bu sorun literatürde teorinin ve pratiğin birleştirilememesi sorunu olarak anılmakta ve uzun yıllardır sürmektedir. (Özgür ve Öztepe, 2015: 268). Esasen kamu görevlilerinin üniversitede edindikleri bilgiyi pratikte uygularken yaşadıkları zorluklar, sahadaki gerekliliklerle teori arasındaki ilişkinin kurulamamasından kaynaklanabilir. Bu ilişkiyi kurmak için, müfredata daha fazla pratik odaklı dersler eklenmeli ve yeni mezunların iş dünyasına geçişlerini destekleyecek projeler geliştirilmelidir. Önerilen bu çözümler, teori ile pratik arasındaki farkın azalmasına yardımcı olabilmektedir.

- **Kamu Yönetimi Bölümünün Mezun Sayısının Fazla Olması:** Türkiye'de özellikle 1990'lı yıllardan sonra gerek devlet gerekse vakıf üniversitelerinde, kamu yönetimi eğitimi veren bölüm sayısında hızlı bir artış yaşanmaktadır. Bu artış beraberinde mezun sayısındaki artışı da getirmektedir. Mezun sayısının yıllara göre artış göstermesi, kamuda istihdam sorunu ve kamu yönetimi eğitiminin kalitesini düşürme tehlikesi gibi beraberinde birçok girift sorunu da getirmektedir. Bu soruna yönelik çözüm olarak, üniversitelerde KY ve SBKY bölümlerinin kontenjanları özellikle açık öğretim programlarında azaltılmalıdır. Bunun yanında yakın zamanda hukuk fakültesinde Türkiye Barolar Birliği başkanının, işsiz avukat sayısının artması ve mesleğin kalitesinin düşmesi olasılıklı tehlikeler nedeniyle talep ve zorlamalarıyla başarı sıralamasının düşürülmesi gibi bir iyileştirme kamu yönetimi bölümlerinde de yapılabilir.

- **Mezuniyet Sonrası İstihdam Sorunu:** Mezuniyet sonrası istihdam sorununu ortaya çıkaran kendi içinde birçok problem bulunmaktadır. Bunlar; bölümün meslek kazandıran bir bölüm olmaması, mezun sayısının fazlalığı nedeniyle mesleki sınavlarda rekabetin zorlaşması gibi

durumlardır. Bunların yanında mezuniyet sonrası istihdam sorununu ortaya çıkaran bir diğer etken, meslek edinme konusunda bilgisiz olunmasıdır. Türkiye’de istidam sorununun en çok tartışılan boyutunu kamu hizmetine giriş sınavına yönelik eleştiriler oluşturmaktadır. Bu eleştirilerden en yaygın olanı kamu yönetimi müfredatıyla sınavındaki soruların içeriğinin uyuşmamasıdır. Bu nedenle adaylar alan dışı gelen soruların açığını kapatabilmek için farklı eğitim kurumlarına yönelmektedir. Tüm bunların sonunda, artık üniversitelerin işlevinin ne olduğunu sorusu önem kazanmaktadır.

Başka bir istihdam sorunu da idari hakimlik ve kaymakamlık gibi sınavlarda farklı fakülte mezunlarının bu sınavlara girebilmesi yönündeki itirazlardır. Ayrıca kaymakamlık sınavında son yapılan düzenleme ile KPSS şartı aranması bu sınava yönelik bahsedilen sorunları kaymakam adayları için de geçerli kılmaktadır.

Yukarıda bahsedilen sorunların tümünü içeren mezuniyet sonrası istihdam sorununun çözümü için sınav sistemi ve program müfredatı gibi alanlarda iyileştirmeler yapılması gerektiği açıktır. Oluşturulabilecek çözüm önerileri arasında; öğrencilerin eğitim sürecinde mesleki açıdan ve girebilecekleri sınavlar konusunda bilgilendirilmesi, özellikle son sınıflarda meslek seçimine yönelik bir dersin müfredata konulması, böylece seçebilecekleri mesleklere ve girebilecekleri sınavlara yönelik bilinçlendirilmesi gerektiği gösterilebilir.

• Ders İçeriklerini Güncelleme Sorunu: Kamu yönetimi disiplini yapısı ve içeriği itibarıyla ne kadar dinamikse, kamu yönetimi eğitimi de o kadar gelişime açıktır. Toplumdaki sosyal, siyasal ve ekonomik gelişmeler ve devamında son yıllarda teknolojide yaşanan hızlı değişimler kamu yönetimi eğitimi müfredatının da sürekli reformize edilmesini gerektirmektedir. Kamu yönetimi eğitimi veren üniversitelerde, dünyadaki gelişmelere paralel olarak kamu kurumlarında kullanılacak olan yeni teknolojilerin müfredatta yer alması ve takip edilmesi önemlidir. Kimi üniversiteler bunu dikkate almazken, kimileri de müfredatlarını güncel gelişmeler doğrultusunda yenilemektedir. Örneğin son yıllarda yapay zeka alanında yaşanan hızlı gelişmeler kamu hizmeti sunum tekniğine de yansımış, hizmet sunumunda yapay zekadan faydalanma anlayışı yaygınlık kazanmıştır. Bu gelişmenin kamu yönetimi müfredatına yansımaları, hizmeti sunacak olan kamu görevlilerinin güncel gelişmeler hakkında bilgi sahibi olması gerekecektir. Nitekim etkin, verimli ve çağdaş bir kamu hizmeti sunumu için kamu görevlisinin güncel gelişmelere ve tekniklerine göre yetiştirilmesi önemlidir.

• Kamu Yönetimine Diğer Bilim Dallarının Etkisi: Bu sorunda oldukça eski ancak güncelliğini koruyan bir kamu yönetimi eğitimi sorunudur. Nitekim bölüm müfredatı incelendiğinde derslerin içeriklerinin genel olarak hukuk, siyaset, iktisat ve işletme gibi farklı alanlardan etkilendiği görülmektedir (Özgür ve Öztepe, 2015: 260). Bu kimi zaman kamu yönetiminin interdisipliner olduğu yönünde olumlu bir izlenim verse de kimi zaman kimlik bunalımına sebep olduğu şeklinde değerlendirilmesine neden olmaktadır. Esasen sosyal bilimlerin genel bir sorunu olan bu sorun kamu yönetiminde daha belirgin hale gelmiştir. Ancak Görmez (2015: 25), sosyal bilimleri kesin çizgilerle birbirlerinden ayırmanın mümkün olmadığını belirtmektedir. Dolayısıyla bu sorun ana derslerin neler olabileceği konusunda mümkün olduğunca ortak bir çerçevede uzlaşılmasıyla giderilebilmektedir.

Buraya kadar kamu yönetimi eğitiminde yer alan genel sorunlara ve bunlara yönelik çözüm önerilerine yer verilmeye çalışılmıştır. Bahsedilen sorunlar genel anlamda girift, göz ardı edildikçe büyüyen ve kamu yönetimi bölümünün geleceği için üzerinde durulması gereken önemli sorunlardır. Elbette ki burada ele alınmayan başka birtakım sorun alanları da bulunmaktadır. Ancak çalışmanın başında da bahsettiğimiz gibi Türkiye'nin yönetsel tarihi, geleneği, kültürel kodları daha etkin ve dünyaya örnek bir kamu yönetimi eğitimi sunabilecek birikime ve kapasiteye tüm eksikliklere ve endişelere rağmen sahiptir.

SONUÇ

Kamu yönetiminin temel varlık sebebi kamu hizmeti sunmaktır. Bu hizmeti sunacak olan kamu görevlisinin yetiştirilmesi ise kamu yönetiminin etkin varlığı açısından önemlidir. Bu doğrultuda kamu yönetimi eğitimi, kamu kurumlarının gereksinimlerinin karşılanması ve topluma kamu hizmetinin sunulması için gerekli olan nitelikli personeli yetiştiren bir eğitim sürecidir. Bu eğitim, kamu kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde kullanılması, kamu politikalarının oluşturulması ve uygulanması, kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi gibi alanlarda çalışacak kişilere gerekli bilgi, beceri ve perspektifi kazandırmayı hedefler. Kamu yönetimi eğitimi kamuda çalışacak olanların yanı sıra, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve diğer başka sektörlerde kariyer yapmayı hedefleyen bireyleri yetiştirmektedir.

Kamu yönetimi eğitiminin modernleştirilmesi ve kalitesinin artırılmasına yönelik kayda değer çabalar bulunmasına rağmen, bazı sorunlar ve eksiklikler varlığını sürdürmektedir. Bunlardan ilki, kamu yönetimi eğitiminde teori ile sahada uygulanan pratik arasında ilişkinin bulunmaması sorunudur. Kamu görevlilerinin sahada gerekli olan bilgi, beceri ve donanımına sahip olamaması, kamu hizmetinin etkinliği ve verimliliğine de yansımaktadır. Bu sorunun çözümü için kamu yönetimi bölümü müfredatına, teorik bilgiyi pratikte uygulama becerilerini geliştirmeye yönelik derslerin konulması gerekir. Böylece sahadaki gereklilikle teori arasında bir ilişki kurularak, öğrencilerin mezuniyet sonrası iş yaşamına hazır olmaları sağlanabilir.

Kamu yönetimi eğitiminin bir diğer mevcut sorunu, söz konusu eğitimi veren bölümün sayısının fazla olmasıdır. Bu sorun sektördeki rekabeti arttırma, kamuda istihdam sorunu ve kamu yönetimi eğitiminin kalitesini düşürme tehlikesi gibi birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Çözüm olarak üniversiteler, toplumdaki talepleri yakından takip ederek programlarını bu taleplere göre düzenleyebilir. Kamu yönetimi programlarına, talep edilen niteliklere sahip öğrenciler kabul ederek ve bu talepler doğrultusunda mezunlar vererek mezun fazlalığının önüne geçilebilir. Bu şekilde, genel bir mezun fazlası yerine belirli alanlarda uzmanlaşmış mezunların yetiştirilmesi sağlanabilir. Ayrıca gerektiğinde kontenjanlar düşürülerek mezun sayısının kontrollü bir şekilde azaltılması sağlanabilir. Bu soruna yönelik çözüm geliştirmek, kamunun ihtiyacına uygun personel profilini yetiştirmek ve kamu hizmetinin niteliğini arttırmak açısından da önemlidir.

Bir diğer kamu yönetimi eğitimi sorunu olarak mezuniyet sonrası istihdam sorunu gösterilebilmektedir. Bu sorun, birçok başka problemin meydana getirdiği oldukça karmaşık bir sorundur. Öyle ki bölümün meslek kazandıran bir bölüm olmaması, mezun sayısının fazlalığı, mesleki sınavlarda rekabetin zorlaşması ve meslek edinme konusunda bilgisiz olunması mezuniyet sonrası istihdam sorununu ortaya çıkaran bir diğer etkenlerdir. Türkiye'de istidam sorununun en çok tartışılan boyutunu, kamu yönetimi müfredatıyla mesleğe giriş sınavlarındaki soruların

içeriğinin uyuşmaması meselesi oluşturmaktadır. Meslek sınavlara yönelik bir diğer mesele ise idari hakimlik ve kaymakamlık gibi sınavlarda farklı fakülte mezunlarının bu sınavlara girebilmesi yönündeki itirazlardır. Yukarıda bahsedilen sorunların tümünü içeren mezuniyet sonrası istihdam sorununa yönelik getirilebilecek çözüm önerileri ise sınav sistemi ve eğitim programı müfredatı gibi alanlarda iyileştirmeler yapılmasıdır. Öğrencilere çağdaş teknoloji odaklı dersler verilerek iş dünyasına daha hazırlıklı olmaları ve rekabet edebilmelerini sağlanabilecek şekilde müfredat güncellenmelidir. Bunun yanında doğru alana yönelme, mülakat becerileri ve kariyer planlaması konusunda yardımcı olacak eğitimi verecek dersler konulmalı ve danışmanlıklar verilmelidir.

Çalışmada yer verilen bir diğer kamu yönetimi eğitiminin sorunu da ders içeriklerini güncelleme sorunudur. Toplumdaki sosyal, siyasal ve ekonomik gelişmeler ile son yıllarda yaşanan teknolojideki hızlı değişimler, kamu yönetimi eğitim müfredatının sürekli olarak güncellenmesini gerektirmektedir. Ancak kamu kurumlarında kullanılacak olan yeni teknolojilerin kamu yönetimi eğitimi veren üniversite müfredatında yer alması gerekir. Kimi üniversiteler bunu dikkate almazken, kimileri de müfredatlarını güncel gelişmeler doğrultusunda yenilemektedir. Kamu görevlisi yetiştiren kamu yönetimi programlarının müfredatının toplumun gelişen ihtiyaçlarına uyum sağlaması gerekmektedir. Yalnızca geleneksel kamu yönetimi kavramlarını değil aynı zamanda teknoloji gibi alanlarda da güçlü bir temel içeren daha geniş bir alana sahip olması gerekmektedir. Örneğin yapay zeka alanındaki hızlı gelişmeler, son yıllarda kamu hizmeti sunum tekniğine yansyarak, hizmet sunumunda yapay zekanın kullanımı giderek daha yaygın hale gelmiştir. Bu yenilikçi gelişmelerden haberdar olan kamu görevlileri, daha etkin ve verimli hizmet sunabilmektedir.

Sonuç olarak Türkiye'de kamu yönetimi eğitimi mevcut durumuyla birlikte çeşitli sorunlarla karşı karşıyadır. Bu sorunlara odaklanmak ve bunlara yönelik çözüm önerileri geliştirmek, sunulan kamu hizmetinin etkinliği ve verimliliği açısından da önemlidir. Daha geniş bir açıdan baktığımızda kamu yönetimi eğitime yönelik bahsedilen sorunlar, toplumun refahını ve devletin geleceğini etkileyen oldukça önemli meselelerdir. Bunun yanında bu sorunlar göz ardı edildikçe büyümekte ve karmaşıklaşmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akca, H. (2019). Kamu Yönetimi Eğitimi ve Öğretimi İçerisinde Etik Eğitiminin Yeri ve Önemi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Akdemir, D. Ş. (2019). Türkiye'de Yükseköğretimde İnsan Hakları Eğitimi: Kamu Yönetimi Bölümleri Örneği. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(3), 19-38.
- Altunok, M. (2011). Türkiye'de Kamu Yönetimi Disiplininin Temelleri Üzerine. Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences, 16(3).
- Balta, T. B. (1966). Kamu Personelinin Eğitimi, Ankara, SBF Yayını
- Demirci, H.A. (2015). Enderun'dan Mülkiye'ye Osmanlı İmparatorluğunda Mülki İdarecinin Eğitimi.
- Eryılmaz, B. (2018). Kamu yönetimi düşünceler yapılar fonksiyonlar politikalar. Umuttepe Yayınları. Eryılmaz, B. (2018). Kamu yönetimi düşünceler yapılar fonksiyonlar politikalar. Umuttepe Yayınları.

- Görmez, K. (2015). Olgusal ve Kuramsal Boyutlarıyla Kamu Yönetimi Eğitimi. M. Okçu, B. Parlak, ve E. Akman içinde, *Kamu Yönetimi Eğitimi Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler* (25-36). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Günay, Ö. F., & Fişek, K. T. D. (2004). Üst düzey kamu yöneticilerinin yetiştirilmesi (Doctoral dissertation, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ve Siyaset Bilimi (Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı).
- Kaya, Y. K. (1995). Türkiye’de kamu yönetimi öğretimi. *Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyumu Bildirileri*, 2, 249-269.
- Onaran, O. (1967). *Yönetici Sınıfın Eğitimi Belçika, Fransa, İngiltere, Türkiye*, Ankara: TODAİE Yayını
- Ömürgönülşen, U. (2010). Türkiye’de Lisans Düzeyi Kamu Öğretiminde Yakın Dönemde Yaşanan Gelişmeler: Mevcut Durum, Sorun Alanları ve Gelişme Eğilimleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(3), 123-162.
- Ömürgönülşen, Uğur (2004), “Türkiye’de Lisans Düzeyinde Kamu Yönetimi Öğretiminin Kurumsal Gelişimi ve Sorunları,” Öktem, M. Kemal ve Uğur Ömürgönülşen (eds.), *Kamu Yönetimi: Gelişimi ve Güncel Sorunları* (Ankara: İmaj): 27-83.
- Özgür, H., & Ciğeroğlu Öztepe, M. (2015). Dünya’da kamu yönetimi eğitiminde karşılaşılan sorunlar. Bekir Parlak, Murat Okçu, Elvettin Akman, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Parlak, B. (2015). *Kamu Yönetimi Eğitiminin Tarihsel Kökenleri*. Murat Okcu, Bekir Parlak ve Elvettin Akman (Ed.), *Kamu Yönetimi Eğitimi Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler* içinde (s.53-77). Bursa: Ekin Yayınları.
- Şaylan, G. ve Sezen S. (1998-2000), “The Paradigmatic Crises of Public Administration and Teaching Curriculum: The Turkish Case,” *Turkish Public Administration Annual*, 24/26: 59-76.
- Turan, H. T. (2019). “Yaratıcı bürokrasi festivali”: Kamu yönetimi eğitiminde inovasyonun önemi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(46), 289-311.
- Yıldırım, A. (2023). Türkiye’de Kamu Yönetimi Eğitimi Üzerine Bir Çözümleme. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 1-10.
- Yök Atlas, (2023). *Yükseköğretim Programı Atlası*, [Erişim: 30.08.2023 <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=16520>]